

Litterära mystifikationer:

Camera obscura i Australien

ÅR 1941 startade i Melbourne en modernistisk litterär tidskrift, Angry Penguins. Den uppbars av en liten krets unga akademiker med den trettiåriga Max Harris som ledare och chefredaktör. Större delen av tidskriften, som utkom med ett nummer om året, bestod av dikter, minst lika svårbegripliga som våra fyrtitalsterters. Till de grepp som förvillade och irriterade vanliga läsare hörde de dolda litterära allusionerna, men språkbruket och de bisarra bilderna hidrog till exklusiviteten. Trots sin ringa framgång uppträdde tidskriften med pretentioner som erinrar om de italienska futuristernas manifest tjuguar tidigare. Den förklarades redaktionellt vara "ett forum för det högsta i litteratur och konst som framträder i detta land... Nationens potentiella kultur kan möta nationens potentiella publik på dessa sidor." Den stundom yppade misstanken att det var något odemokratiskt med det obegrip-

Om ett berömt litterärt språk i Australien, mycket likt det svenska fallet "Camera obscura", berättar i denna artikel Herbert Tingsten, som haft tillfälle att genomgå akistykerna i målet.

liga bemöttes i en annan deklamation. "Jag hoppas", skrev Harris, "att dessa insatser skall hjälpa till att hålla levande de tankar för vilka de allierade nationerna med rätta kämpar."

På sensommaren 1944 mottog redaktionen ett brev, undertecknat Ethel Malley, jämte ett antal dikter som påstods vara författade av brevskriverskans nyligen avlidne bror Ern Malley; författaren, född 1918, sades ha varit mekaniker och livförsäkringsagent, en självbildad proletär av äkta australisk typ. Redaktionen blev hänförd över dikterna. De publicerades i ett särskilt höstnummer, "ägnat åt minnet av den australiske diktaren Ern Malley", under titeln "The darkening Eclipse". Till diktsamlingen fogades förord, dels av författaren själv, dels av Max Harris. Ern Malleys förord bestod av en rad teser som innehöll komplicerat formulerade plattheter i förening med självberöm; dikterna har, betonades det, "en inre ekonomi som är deras särprägel, och om de vänder sig utåt mot läsaren, är det därför att de först vänt sig inåt mot sig själva. Varje dikt skall vara en autarki." Harris var i sitt förord ännu mer entusiastisk. Det ifrågasattes om inte Malley genom sin kyliga precision var överlägsen samtida anglosaxiska diktare, även kretsen kring Angry Penguins. "Malleys omfattande och svåra vokabulär är ett spontant och nödvändigt uttryck för hans poetiska motiv." Malley hade förstått att "poetens plikt är att förmedla poesi". Till dikterna fogade Harris ytterligare två hyllningar till Ern Malley, en "elegiac" och en "biografi". Dessa poem innehöll ingenting direkt om Malley, men avsåg att ge en föreställning om den store bortgångnes själsliv. Som smakprov kan tjäna följande rader, som inte är lösbrutna ur sitt sammanhang, ty något sammanhang finns inte:

The astigmatic eye burned as bright as the sun; the long golden dinnal swept with the rhythms of sin about the purple sex of penultimate mountain ranges.

Malleys dikter var i huvudsak av samma typ. Jag tar som exempel de första raderna i dikten "Egyptian register":

The hand burns resinous in the evening sky

Which is a lake of roses, perfumes, idylls

Breathed from the wastes of the Tartarean heart;

The skull gathers darkness like an inept mountain

That broods on its aeons of self-injury.

Diktsamlingens sista rad (i poemet "Petit testament") borde ha ingett misstankar:

I have split the infinitive. Beyond is anything.

Inom kort spreds ryktet att den nyupptäckte nationalskalden inte existerade. Ryktet bekräftades då två unga män, kända som författare till några icke modernistiska dikter, framträdde som skapare av Ern Malley och hans poem. De båda skämtarna, James McAuley och Harold Stewart, förklarade att de velat avslöja producenterna och lovprisarna "av detta slags skrivi". De hade skrivit de sexton dikterna på en eftermiddag med hjälp av Oxford Dictionary, en citatsamling och Shakespeare. Tre regler hade följts: det fick inte finnas någon sammanhängande tankegång, "på sin höjd förvirrade och motsägelsefulla antydningar om en mening, anbragta som lockmedel för läsaren"; verstekniken skulle lämnas därhän, dock att "det allmänna slarvet då och då borde accentueras genom avsiktliga otympligheter"; i stort sett gällde det att imitera den genre som odlades av Dylan Thomas och andra unga modernister.

På många punkter, av vilka några redan har berörts, var parodin utan tvivel lyckad. Det skulle bli för långrandigt att uppvisa detta genom citat ur Malleys dikter. Men särskilt bör betonas några utmärkt genomförda konstgrepp: ett slags profetiskt raseri utan påtagligt mål eller innehåll, snabbt förbillande uttryck för sönderslitenhet, sökande efter en mening i livet och allmänna livsaskådningsbekymmer, små lustigheter och grovheter mitt i högtidligheten, erinrande om blinkningar och tivelaktiga leenden från en domare i peruk.

Det omedelbara resultatet av detta språk blev att Angry Penguins, Max Harris, James McAuley och Harold Stewart fick en ryktbarhet som de tidigare helt saknat. Pressen i Australien och andra anglosaxiska länder tog upp saken, i regel med tydlig avsikt att förlöjliga modernistisk poesi.

Ofta framträdde i debatten "den enkle medborgarens" irritation mot all besvärlig diktning, för att inte säga all diktning. Folk kände sig rättfärdigade i sitt förakt för highbrows och konstigheter, och Max Harris lyckliggjorde på så sätt en bred menighet, som för honom och hans krets var brackor.

Men kretsen kring Angry Penguins gav sig inte. I ett senare nummer av tidskriften infördes ännu en rad superlativa bedömanden av Ern Malley. McAuley och Harold Stewart var visserligen — så var försvarslinjen — medelmåttiga poeter, men då de slog sig lös i "The darkening Eclipse" visade de sig vara ett stycke verkliga diktare och ångestatleter. Ern Malley var alltså, trots sin brist på existens, en stor nationaldiktare, desto större, antydde det av några som han så direkt framgätt ur det undermedvetna; själva mystifikationen blev alltså ett bevis på Malleys "verklighet" i djupare mening. Efter några år nedlades Angry Penguins, men i början på 1950-talet startade Max Harris och hans krets en ny tidskrift av samma typ — kallad Ern Malley's Journal.

Även kritiken utanför Harrisgruppen framhöll att "The darkening Eclipse" innehöll vackra rader mitt i det konstlade eller meningslösa. "The black swan of trespass on alien water", "The new men are cool as spreading fern" — sådana bilder kunde endast en diktare ge. McAuley och Stewart var diktare, och de förblev det även då de sökte tillverka en parodi.

De tre poeter som striden gällde (men såvitt jag vet inte Ern Malley) återfinns i australiska antologier. Max Harris har med åren blivit något mera sansad och begriplig, men hör ännu till "modernisterna". McAuley och Stewart hör till den kontrarevolutionära eller klassiska skola vars kanske största namn är professorn i engelsk litteratur A D Hope. McAuley ser som förebilder Pope och Dryden, och hans krav på klarhet och precision framträder i de hänfulla orden om T S Eliot i "A letter to John Dryden":

*Perhaps you'd choose T Eliot's mighty line,
To drift, and flutter, hesitate,
opine,
Hint at a meaning, murmur that God knows,
And gently settle in a soup of prose.*

HERBERT TINGSTEN